

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ УЧНЯМИ ЗАСОБІВ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті висвітлено актуальні особливості застосування старшокласниками засобів інформаційно-комунікаційних технологій у процесі профільного навчання за спеціалізацією “Конструювання та моделювання швейних виробів”. Засоби інформаційно-комунікаційних технологій, що розглядаються, допомагають учням розвивати вміння та навички відповідно до їхнього професійного самовизначення, збільшують інтерес до навчання, роблять навчальний процес більш ефективним.

Ключові слова: інформатизація освіти, засоби інформаційно-комунікаційних технологій, профільне навчання.

Однією з найбільш актуальних проблем третього тисячоліття у світі є об’єктивна потреба у вдосконаленні і в ефективнішому практичному використанні стратегії розвитку освіти. Сучасна освіта в Україні визначає загальний рівень розвитку суспільства, головним прискорювачем якого є інформатизація. Саме тому застосування сучасних засобів інформаційно-комунікаційних технологій в навчальному процесі допоможе майбутнім фахівцям у підготовці їх до продуктивної діяльності, яка сприятиме підвищенню їхньої конкурентоздатності, більш швидкій соціалізації й адаптації в сучасному інформатизованому суспільстві.

Комплексна інформатизація освіти повинна розглядатись як основна умова виховання молоді, здатної орієнтуватися в часто змінюваних обставинах та адекватно діяти в навколишньому середовищі.

Зараз зростає кількість тих людей, які прагнуть здобути вищу освіту за умови динамічного зростання вимог до майбутніх фахівців. Тому цілком природним, умотивованим є те, що вже під час навчання у загальноосвітній школі учням старших класів доводиться засвоювати значний обсяг інформації, оволодівати вміннями і навичками у сфері майбутньої професії. Цьому значною мірою сприяє профільне навчання, яке, в свою чергу, виховує особистість, здатну до самореалізації, професійного самовдосконалення й мобільності в умовах реформування сучасного суспільства. Профільне навчання спрямоване на набуття старшокласниками навичок самостійної науково-практичної,

дослідницько-пошукової діяльності, розвиток їхніх інтелектуальних, психічних, творчих, моральних, фізичних, соціальних якостей, прагнення до саморозвитку та самоосвіти.

Впровадження інформаційних технологій в навчальний процес загальноосвітньої школи дозволяє якісно змінити зміст, методи та організаційні форми навчання. Інформатизація навчального процесу сприяє прискореному процесу адаптації учнів старших класів як майбутніх фахівців до їх професійної діяльності, підвищує якість їхньої підготовки, надає можливість учням більш вільно орієнтуватися у сучасному житті в цілому та у сфері професійної діяльності, зокрема.

На даному етапі в технологічній освіті відбуваються зміни, а саме постійне вдосконалення змісту програми, аналіз якої доводить необхідність використання сучасних засобів інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі вивчення технологій.

Проблемам формування готовності до професійного вибору, профорієнтації в умовах профільного навчання присвячено дослідження О. Мельника, Д. Закатного, М. Піддячого, В. Мачуського, О. Моріна, Л. Гуцан, та ін.

Суттєвий внесок у розвиток проблеми використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі зробили такі науковці: В. Биков, М. Жалдак, В. Клочко, Н. Морзе, Е. Полат, О. Співаковський та ін.

Метою статті є висвітлення основних аспектів застосування засобів інформаційно-комунікаційних технологій у процесі вивчення технологій (на прикладі профільного навчання за спеціалізацією “Конструювання та моделювання швейних виробів”).

В більшості випадках підготовка майбутніх спеціалістів починається зі школи, а саме на уроках трудового навчання, де найчастіше акцентується увага учнів на питання профорієнтації. Адже саме тут вони отримують перші відомості і навички роботи у деяких видах професії. Знайомлячись з професією конструктора-модельєра, поступово вони отримують базову інформацію про основи конструювання та моделювання. Цим самим, маючи певні професійні навички, йдуть і далі навчатися даній спеціальності, ефективність їх навчання висока.

Якщо ж учні після навчання вміють працювати (конструювати) за допомогою комп'ютерних програм, то попит на них при влаштуванні на роботу

зростає.

Найважливішою задачею загальноосвітньої школи слід вважати підготовку учнівської молоді, яка в своїй професійній діяльності здатна ефективно використовувати засоби інформаційно-комунікаційних технологій, які, в свою чергу, поділяються на:

- технічні засоби;
- програмне забезпечення;
- Інтернет-ресурси.

Сучасні технічні засоби дозволяють внести в освітню діяльність можливість оперування з інформацією різних типів таких, як звук, текст, фото і відео зображення. Ці засоби виявляються дуже складними в технічному і технологічному відношенні і цілком можуть розглядатися як засоби мультимедіа.

Комп'ютеру належить перше місце серед сучасних технічних засобів навчання. Зараз важко назвати галузь, де б застосування комп'ютерів не приносило суттєвих результатів. Тому вміти працювати з ним повинен кожен.

Універсальність комп'ютера полягає в тому, що, з одного боку, він один в змозі обробляти інформацію різних типів (мультимедіа-інформацію), з іншого боку, один і той же комп'ютер в змозі виконувати цілий спектр операцій з інформацією одного типу. Завдяки цьому комп'ютер у сукупності з відповідним набором периферійних пристроїв в змозі забезпечити виконання всіх функцій технічних мультимедіа-засобів навчання.

Якщо ж говорити про основні функції комп'ютера в навчальному процесі, то він виступає як об'єкт вивчення і засіб навчання. Перша функція припускає засвоєння знань умінь і навичок, що дозволяють успішно використовувати комп'ютер при вирішенні різноманітних завдань. Інший напрямок бачить у комп'ютері потужний засіб навчання, що здатний значно підвищити його ефективність. Зазначені два напрямки і складають основу комп'ютеризації навчання. Учень не може не використовувати такий необхідний засіб удосконалення навчального процесу.

Дуже важливим є використання комп'ютера в навчальній діяльності учнів старших класів, яке сприяє розвитку здібностей, пам'яті, просторової уяви, творчого нестандартного мислення, підвищує інтерес до навчання. Проведення занять з використанням інформаційних технологій робить процес навчання цікавішим і інтенсивним.

Як засіб навчання комп'ютер має такі дидактичні можливості: формування науковості навчання; інтенсифікація процесу навчання; здійснення активних методів навчання; сприяння мотиваційному аспекту навчання; здійснення систематичного та об'єктивного контролю знань і вмінь тих, хто навчається; звільнення від «чорнової» роботи.

Мультимедійна дошка поєднує в собі всі функції комп'ютера та шкільної дошки. По суті – це великий монітор із сенсорною системою керування, який дозволяє учням виконувати різноманітні операції із зображенням на екрані простим дотиком руки. Використовуючи широкі можливості екранного меню, можна продемонструвати творчі проекти учнів, доповнюючи їх коментарями, вносячи зміни. Процес вивчення стає наочнішим, цікавішим і пізнавальним. Використання інтерактивної дошки на уроках відкриває можливість художнього самовираження для учня. Сучасні мультимедійні навчальні середовища надають широкі можливості для графічного конструювання та моделювання.

У процесі виконання графічних робіт учні старших класів зустрічаються з низкою проблем, розв'язання яких вимагає наявності в них розвинутого просторового мислення та уяви. При стандартних методах розв'язання подібних завдань існує нагальна необхідність використання великої кількості натурних зразків об'ємних тіл. Водночас, використання готових комп'ютерних програм дозволяє спростити засвоєння учнями старших класів цих тем.

Сучасні комп'ютерні програми по-перше, скорочують час на конструювання, моделювання та виготовлення лекал для пошиття одягу. По-друге, надають рекомендації щодо розкладки лекал на тканині, що суттєво скорочує час для розкрійників. На сьогоднішній день для конструювання та моделювання використовують такі програми, як «Компас», «AutoCAD», «Solid Works», «Leko».

Широкі можливості використання в технологіях мають програми серії Cad, більш детально розглянемо програму bCad – це інтегрований пакет для креслення та об'ємного моделювання.

Старшокласники можуть використовувати програму bCad для виконання об'ємних ілюстрацій, для навчального матеріалу, публікацій, для виконання плоских зображень, для створення елементів плакатів та іншої наочності, для виконання розрахунків об'ємних деталей (площа, об'єм).

Однією з основних програм для моделювання є безпосередньо програма

Компас, тут є чимале поле для діяльності, слід підкреслити те, що дана програма одна з найпростіших та зрозуміліших для створення ескізів, креслень та моделей на комп'ютері. Даний продукт можна використовувати для створення технологічних карток (в яких здійснюється показ послідовності технологічного процесу) та детальних креслень.

Крім цього на Україні вітчизняними спеціалістами “Сапрлегпрому” розроблений більш сучасний програмний комплекс “Дизайн” для швейного виробництва JULIVI, який своїми властивостями нічим не поступається закордонним.

Дана програма дозволяє вирішувати на заняттях такі завдання:

- побудова базових основ за наявними методиками із використанням розмірної групи або за власними мірками;
- побудова креслень швейних виробів за власним методом;
- моделювання швейних виробів.

Учні старших класів, які мають можливість навчатись з використанням такого комплексу мають велику перевагу у справі опанування конструювання та моделювання. В процесі навчання за даною комп'ютерною програмою, молоді фахівці не тільки конструюють виріб на екрані дисплею, але й мають можливість роздрукувати його на принтері та виготовити викрійки або лекала.

Дана програма цікава тим, що може бути корисною не тільки спеціалістам із досвідом, а й початківцям, тому що вона має доступ до всіх базових основ і розмірних баз даних. Відомий той факт, що учні середнього та старшого віку опановують роботу у таких програмах дуже швидко. Тому маючи певні знання та навички з конструювання та моделювання вони залюбки скористаються можливістю прискорити процес конструювання одягу на комп'ютері.

Крім цього на основі типових моделей в цій програмі можна швидко виконувати моделювання та розведення отриманих лекал по розмірам. Дана робота виконується таким чином, що всі дії які конструктор виконує з одним розміром на екрані, програмою повторюється для решти розмірів.

Таким чином, при використанні комп'ютерних програм під час навчання конструюванню та моделюванню, учень бачить реальну картину організації швейного процесу від задуму модельєра до готових лекал, а також рекомендацій економної розкладки цих лекал на тканині. Все це сприяє розвитку конструкторського мислення та творчих здібностей учнів. Формує в

них вміння працювати з інформаційними джерелами, різними видами проектно-технологічної документації. Крім цього розширює можливості учнів у проектній діяльності.

Навички роботи із комп'ютерними програмними засобами, а саме: текстовим редактором Word, графічним редактором Paint, електронними таблицями Excel, дозволяють учням старших класів у подальшому виконувати роботи на високому професійному рівні. Крім того, використання сучасних освітніх технологій викликає підвищений інтерес до матеріалу, який вивчається, розширює діапазон задач, значно економить час учнів.

Під час навчання цілком доцільно та можливо використовувати такі програмні продукти як: Power Point, Publisher, Corel Draw. Наприклад, найбільш зручним засобом в практичній діяльності учня є програмний засіб Microsoft Power Point, за допомогою якого можна створювати мультимедійні презентації. При підготовці до занять, використовуючи програму Microsoft Power Point, учень проявляє свою творчість.

Після вивчення тем, розділів відповідно до навчальної програми для контролю якості знань учнів доцільно використовувати систему комп'ютерного тестування, яка, в свою чергу, сприяє автоматизації роботи під час оцінювання результатів виконання робіт. Актуальними є сучасні програми, які працюють у середовищі Windows.

Розвиток освіти в наші дні органічно зв'язано з підвищенням рівня його інформаційного потенціалу. Для найбільш успішного орієнтування у світовому інформаційному просторі необхідне оволодіння учнями інформаційною культурою, оскільки пріоритет у пошуку інформації усе більше і більше віддається всесвітній комп'ютерній мережі Інтернет.

Виконання творчого проекту у сучасному житті неможливе без використання цифрової та мультимедійної техніки. А саме, пошук та аналіз необхідної для виконання проекту інформації, головним чином, відбувається на основі пошукових програм мережі Інтернет. Робота над самим проектом неможлива без застосування цифрових фото та відео камер. За допомогою такої техніки можна свій проект зробити більш насиченим. Так, у творчому проекті з моделювання та конструювання одягу можна використовувати фото та відео матеріал. Адже в наш час проходить велика кількість презентацій, виставок та показів мод, на яких можна відшукати ідеї та шляхи для реалізації своїх творчих задумів. Такі матеріали легко можна вставити у портфоліо та

використати при захисті проекту.

Як інформаційна система, Інтернет ще пропонує своїм користувачам різноманіття інформації і ресурсів: електронну пошту (e-mail); можливість публікації власної інформації, створення власної домашньої сторінки (homepage) і розміщення її на Web-сервері; доступ до інформаційних ресурсів, довідкові каталоги (Yahoo!, LookSmart, Galaxy); пошукові системи ([Google](#); [Mail.Ru](#); [Rambler](#); [Яндекс](#); META (meta); [UAportal](#)).

Ці ресурси можуть бути активно використані в процесі вивчення конструювання та моделювання швейних виробів. Саме вони активізують пізнавальну діяльність, формують інформаційну культуру, навички дослідницької й аналітичної діяльності, а також формують уміння самостійно приймати рішення.

Користуючись послугами мережі Інтернет, учні старших класів виконують реферативні, творчі та інші роботи; здійснюють пошук і опрацьовують інформацію. Враховуючи можливості Інтернету, учні не обмежені в обсягах інформації з будь-яких галузей знань, мають доступ до них у будь-який час та у будь-якому місці.

Висновки. Проведений аналіз дидактичних функцій засобів інформаційно-комунікаційних технологій під час навчального процесу у загальноосвітній школі дозволяє стверджувати, що їх застосування сприяє урізноманітнити заняття, зробити їх пізнавальними і більш цікавими, організувати самостійну роботу. Інформацію представлену з їх використанням, учні сприймають набагато краще, аніж традиційно поданий матеріал.

Застосування засобів інформаційно-комунікаційних технологій у процесі профільного навчання за спеціалізацією “Конструювання та моделювання швейних виробів” не лише розширює і поглиблює професійні інформаційні компетентності, а й сприяє формуванню стійкого інтересу до предмета, розвитку відповідних здібностей і орієнтації на майбутню професійну діяльність, де будуть використовуватися одержані знання.

Список використаних літературних джерел

1. Гудирева О.М. Впровадження інформаційно-комунікативних технологій у навчальному процесі вищого навчального закладу / О. М. Гудирева // Інформаційні технології в освіті. – 2010. – Вип. 6. – С. 101 – 112.

2. Кондратюк В.Д. Формування професійних знань та умінь майбутніх

учителів трудового навчання засобами інформаційних технологій : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 “Теорія і методика професійної освіти” / В. Д. Кондратюк. – Вінниця, 2008. – 24 с.

3. Костюкевич О.І. Конструювання і моделювання швейних виробів з комп’ютерною підтримкою. навч. посіб. / О. І. Костюкевич, В. М. Рябуха, І. Д. Смердова, І. Ю. Ходзицька; за ред. В. В. Лапінського. – Луганськ – К. : САПРЛЕГПРОМ, 2008.– 452 с

4. Морзе Н.В. Основи інформаційно-комунікаційних технологій / Наталя Вікторівна Морзе. – К. : Видавнича група ВНУ, 2006. – 352 с.

5. Ходзицька І. Навчаємо сучасних конструкторів-модельєрів / І. Ходзицька // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2009. – № 9. – С. 34 – 36.

Рибалка В.В.

м. Київ

ВІТЧИЗНЯНІ ВИЗНАЧЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ТА ПЕРСОНОЛОГІЧНЕ МИСЛЕННЯ ПСИХОЛОГА СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ

Наводяться наукові визначення особистості, запропоновані в період з другої половини дев’ятнадцятого до початку двадцять першого століття вітчизняними філософами, психологами, педагогами, та здійснюється контентний і антиномічний аналіз їх змісту з метою формування персонологічного мислення спеціалістів служби зайнятості для покращення роботи з профорієнтації молоді.

Ключові слова: наукові визначення особистості, філософи, психологи, педагоги, контентний і антиномічний аналіз, персонологічне мислення, спеціалісти служби зайнятості, удосконалення роботи з профорієнтації.

Постановка проблеми. Особистість виступає у психології центральною категорією, на основі якої будується її теоретичний категоріально-поняттєвий апарат, методологія дослідження і практична робота психологів різноманітних служб. Завдяки цьому складається, зокрема, особистісно орієнтована парадигма наукової, зокрема, практичної психології. Особливо важливо сформулювати таким шляхом продуктивний особистісний підхід у роботі психологів служби зайнятості, оскільки врахування особистісних ресурсів актуально при профорієнтації на будь-яку професію. Ці ресурси утворюють так званий «особистісний максимум» професії, що важливо як при її виборі, так і при